

DELO

Izhaja enkrat mesečno.
Naročnina: 6 Din polletno.
Uredništvo in upravištvo:
Ljubljana, Miklošičeva 22/II.

Dve ideji

Minister dr. Franke je na velikem narodno-socialističnem zboru, ki se je vršil letos v Pragi, poudaril, da sta ideji narodnost in socialnost večni, ker brez njih ni pričakovati izboljšanja položaja naroda. Na tej programatični podlagi je narodni socializem v Čehoslovaški pokazal toliko uspehov, da je danes ogromna večina delovnega ljudstva organizirana v tej organizaciji. Kakor sta ti dve ideji vodilni za čehoslovaški narod, tako sta tudi za nas, ker smo tudi mi narodni socialisti.

Narodno socialistično gibanje se razvija v dveh smereh: kot politično gibanje in kot strokovno, ki bazira na isti ideologiji. Mi Jugoslovani nimamo političnega narodno socialističnega pokreta; zato se tembolj oklepamo svoje narodno strokovne organizacije, ki izpoveduje ta program. Pero in kladivo, simbol narodnega socializma, je tudi naš simbol kot znak povezanosti delovnega ljudstva. NSZ je vidna predstavnica narodnega socializma. Vse prizadevanje in dosedanje delo NSZ je bilo usmerjeno v tem pravcu. Naša organizacija se je od svoje ustanovitve dalje borila vedno za narodne ideale. V dobi najtežjih narodnostnih bojov je v NSZ organizirano delavstvo v prvih vrstah vodilo borbo za naše narodne ideale in socialne pravice. Blatenje nasprotnikov ni nikdar omajalo našega prepričanja. Že predvojna doba je živ dokaz našega uveljavljanja. Ravno tako smo tudi po vojni stali na braniku naše državne skupnosti, zavedajoč se, da bo svoboden jugoslovanski narod vreden toliko, kolikor si bo znal uveljaviti svoje pravice sam in se obenem uveljaviti kot enakovreden in enakopraven drugim narodom.

Kot stanovska delavska organizacija nismo bili in nismo mogli biti brezbržni za narodna vprašanja, ker se nismo hoteli izločiti iz naše narodne in državne skupnosti. Vsaka narodna indiferentnost bi nam bila v škodo. Vedno in pri vsaki priliki smo poudarili, da je delavstvo zelo važen del našega naroda, da je to delavstvo izšlo iz naše domače zemlje, zato tudi mora pripadati organizaciji z narodnim programom. V svetu bomo pomenili toliko, kolikor bomo sposobni organizirati in dvigniti svojo lastno narodnost!

Klofač pravi: Brez narodnosti ni socializma in brez socializma ni narodnosti! S temi besedami je dovolj jasno povedano, da ni pravi nacionalist oni, ki ne čuti z malim delovnim človekom, da tisti, ki izrablja delavca, ne more biti narodno zaveden. Ako tak človek trdi drugače, potem govori neresnico. Narodnost brez pravnega socialnega čuvstvanja je prazna pena, je samo fraza, od katere narod nima nikakih koristi. Isto velja tudi za one, ki na vsa usta kričijo, da so edini pravi socialisti, v resnici pa z narodom ne čutijo, ali narodnosti sploh ne poznajo. Vsi taki hipersocialisti ne morejo služiti potrebam delovnega naroda, ker ne čutijo s tem narodom in ker so celo protinarodni. Zato smatramo internacionalo za škodljivo našemu narodu. Tudi ni dovolj, da imaš vedno na jeziku, da si socialista, da se poslužuješ raznih levičarskih gesel, da skušaš samo navidezno pokazati svoje socialno čuvstvanje, ker moraš predvsem biti pravi socialista, ne samo v besedi, temveč tudi v dejanju. Živeti kot socialista za potrebe delovnega naroda, se pravi delati za ta narod, to pa moreš doseči le, ako

9. X. 1934 - Marseille

Dve leti je minulo od dne, ko se je za nas žrtvoval naš Viteški kralj Aleksander I. Zedinitelj. Z ljubeznijo je gradil in s krepko roko je vodil naš jugoslovanski rod v lepšo bodočnost. Še s smrtjo nas je združil. Bil je velik državnik in vojak, prijatelj in zaščitnik revnih. Slava Kralju-Junaku in Mučeniku!

čutiš narodno in socialno.

To so temeljne točke našega programa, to je program, ki se bistveno razlikuje od programov ostalih strokovnih organizacij. Ni dovolj, da vodimo strokovno borbo, ker ta borba mora biti usmerjena po potrebah delovnega naroda. Kot nepolitična strokovna organizacija je NSZ ponovno dokazala, da je ona zvesta temu svojemu programu, da je borbena v upravičenih delavskih zahtevah in da je tudi realna pri reševanju vseh delavskih vprašanj. Ne smemo se samo posluževati radikalnih gesel, hujskati delavstvo in ga navajati na stranpota, ker to delavstvu samo škoduje. Mi nismo strogo razredna organizacija, temveč smo interesni predstavniki našega delavstva, ker hočemo tudi delavska vprašanja reševati s pomočjo vsega naroda. Upoštevati moramo vse okoliščine in strogo paziti, da delavsko vprašanje ne bo zapostavljeno drugim problemom. Zadnji dogodki dovolj jasno pričajo, da je naše stališče edino pravilno.

Prave strokovne zavesti nam manjka

Delavstvo preživlja zelo težke čase v borbi za svoj obstoj in še težje v boju za izboljšanje svojega gmočnega položaja, od katerega zavisi tudi v veliki meri kulturni napredek delavskih mas.

Nismo pristaši teorije, da gre vsaka kultura skozi želodec, kot propagirajo pristaši absolutnega materializma, trdeč, da so samo materialne dobrine že zadosten pogoj k napredku. V zgolj materialnem vidimo pomanjkanje duhovnega in zato nevarnost moralne propasti delavskih mas. Apeliranje na najnižje instinkte človeka-delavca v borbi za obstoj in za izboljšanje socialnega položaja pa smatramo naravnost za zločin.

Dogodki v zadnjem tekstilnem mezdnem gibanju so nam prav nazorno pokazali, da naše delavstvo še ni strokovno vzgojeno, da nima discipline in pravega odnosa do organizacije, najmanj pa pozna družbo, v kateri živi. Zavedno in disciplinirano delavstvo sicer ne bi moglo podleči zablodam materialističnih propagatorjev, ki so, vplivajoč na najnižje instinkte človekove, zamogli zajeti delavske mase in jih usmeriti v razne »tajne in neznane« načrte.

Resnica je, da je požrešnost kapitalizma in njegov preveliki pohlep po bogastvu povzročitelj vseh zmed v gospodarskem življenju, da je svetovna gospodarska kriza, katere posledice prenaša z vsemi bremenami le mali človek-delavec, izroček brezobzirne špekulativnosti kapitalizma,

V poslednjem času se pojavljajo razni pokreti, ki napovedujejo, da so tudi oni zagovorniki narodnih in socialnih potreb. V kolikor so ti pokreti iskreni, bo NSZ lahko z njimi sodelovala in ako bo šlo za koristi delavstva. Predvsem pa bo NSZ lahko podpirala pokrete, ki nimajo strankarskega značaja. Odklanjamo pa sodelovanje z organizacijami in osebami, ki bi hotele izrabljati bedni položaj delavstva v svoje osebne ali strankarske koristi. Prav isto velja tudi za takozvano enotno fronto vseh strokovnih organizacij, glede katere smo svoje stališče precizirali že na zadnji seji Upravnega odbora. Izrabljati in izkoriščati se ne bomo pustili od nikogar, ker je naša organizacija samostojna in ustanovljena, da v smislu programa pomaga našemu delovnemu ljudstvu.

Smo in ostanemo branilci našega zatiranega človeka in bomo kot borbena strokovna organizacija na podlagi narodnega in socialnega programa vodili borbo za interese delavstva in vsega naroda.

ker sodobnemu kapitalizmu manjka osnovnih načel pravice, poštenosti in ljubezni.

Res pa je tudi, da tega pohlepa in izkoriščanja ne bomo zaustavili s propagando brezmejnega sovraštva proti vsem in vsakomur, kdor ne spada v razred delavstva. Tudi propaganda za diktaturo proletarijata tega problema ne bo rešila, kot ga ni mogla rešiti diktatura proletarijata v Rusiji.

Ruski delavec nima danes možnosti stopiti v stavko, tudi če je nezadovoljen, ker nima toliko svobode in pravice v razmerju do onih, ki diktaturo nad proletarijatom izvajajo. Ruski delavec gre skozi Golgoto socialnih eksperimentov in bodočnost bo pokazala rezultate. Naša dolžnost pa je, da delavstvu koristimo, zato odklanjamo eksperimente in fraze »idealnih« in plačanih zanešenjakov.

Zakaj je potrebno to poudariti? Zato, ker so se v zadnjem stavkovnem gibanju širile komunistične ideje kot edino primerne za uspešen boj. Rezultate te propagande imamo pred seboj. Delavske mase se niso dale voditi od preizkušenih strokovnih organizacij in so dosegle neuspeh. Vsa odgovornost leži na brezvestnih agitatorjih, kar so delavske množice prepozno spoznale. Tekstilno delavstvo naj pa tudi ve, da je njihov neuspeh tudi moralno škodoval zavesti delavskih mas in borbam delavstva v drugih strokah. Samo to

je bil rezultat podtalnega demagoškega fraziranja.

Ali bomo iz tega vse obsodbe vrednega igračkanja z delavskimi interesi črpali nauk za bodočnost?

Da! Oklenili se bomo svoje organizacije, poživili in utrdili bomo svojo strokovno zavest, z razumom bomo obravnavali vse socialne, kulturne in gospodarske probleme. Izobraževali se bomo, da bomo duhovno dorasli, da ne bo nikdar več moč, da bi imela fraza prvo besedo in odločilen vpliv. Samo v tem je rešitev tekstilcev.

Upravičen je boj proti kapitalizmu in njegovim izrodkom. Ta boj pa mora biti uspešen in se mora gibanje v mejah človekovih sposobnosti in dostojanstva.

Kadar bo stanovska zavest delavskih mas tako visoka, da delavec ne bo več objekt finančnega in političnega izkoriščanja, nego politični faktor v dostojni družbi, takrat bo kapitalističnim lumparijam odzvonilo.

Delavci, organizirajte se v naši narodnosocialistični strokovni organizaciji, v kateri se na tisoče vaših tovarišev bori zavestno za delavske koristi, napredek našega stanu in tudi za našo narodno čast!

Komisar v ljubljanski Delavski zbornici

Z odlokom ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje je bil te dni postavljen v Delavski zbornici v Ljubljani komisar obenem z revizijsko komisijo, ki ima nalogo pregledati finančno in socialno politično delovanje zbornice za zadnja tri leta. Vsi dosednji funkcionarji zbornice bodo ostali še na svojih mestih in bodo še nadalje vršili svoje posle.

Tudi v zagrebški Del. zbornici so dobili komisarja

Minister za socialno politiko in narodno zdravje je pretekli teden pred svojim odhodom v Ženevo z odlokom postavil komisarja v Delavski zbornici v Zagrebu, ki ima obenem nalogo pregledati njeno poslovanje.

Odkritje spomenika na Jesenicah

Na Jesenicah smo imeli preteklo nedeljo lepo svečanost. Odkrili smo spomenik našemu Velikemu kralju Zedinitelju, za katerega so zbrali sredsra naši rojaki delavci iz Francije z željo, da bi bil postavljen na meji, da bi jim bil prvi pozdrav, ko bi se vračali v domovino. Osnutek zanj je napravil akademski kipar Loboda s Homca. Spomenik je visok pet metrov, poprsje je iz bron in predstavlja kralja Aleksandra v naravni velikosti. Lepe svečanosti se je udeležila osemdeset mož broječa deputacija naših delavcev iz Francije, ki so organizirani v društvu »Kraljevič Andrej«. Prinesli so s seboj 25 društvenih praporov, s katerimi so se v imenu izseljencev poklonili pred spomenikom. V imenu naše jeseniške podružnice je tov. Tine Zupan pri slavnosti govoril in položil delavski venec. Naše narodno delavstvo se je polnoštevilno udeležilo odkritja spomenika in ponovno dalo dokaza svoji nacionalni orientaciji. Jesenice z našim zavednim delavstvom so čuvar in prava trdnjava na naši severni meji.

Izpoved

Zdramili smo se! Čujte nas vsi! Mi narodni delavski borci stopamo iz zatišja, kličemo v borbo, mi jo hočemo! Predstavljamo proletarski pokret, smo eno z našim ljudstvom v duhu narodne edinosti, borimo se z vsemi sredstvi za izboljšanje položaja v okviru zakonitih poti, ki so nam dane, če pa ne, jih hočemo ustvariti.

Služiti hočemo samo narodnim koristim in napredku države. Čas hiti in vre. Družba se ne meni za žrtve, ki jih doprinašajo socialno šibki, predvsem mi delavci, zato narod kravi. Naša delavska načela nas kličejo k obrambi za našo svetinjo, ker narod smo vsi, tudi mi delavci, zato naj nihče ne poskuša iti mimo nas in naše borbene volje, da ne bo doživel našo udarno moč. Imamo svojo narodno državo, mi smo del narodovega gibanja, temelj je zidan, branili bomo narodne koristi.

Kdor pošteno misli, komur je zdrav razvoj naroda najvišja svetinja v lastni državi, ta naj stopi v naše vrste, v borbo za naše socialne pravice. V svetovnem političnem vrtnicu in splošnem družabnem kaosu hočemo mi, narodno zavedni in socialno borbeni, biti dorasli oni vlogi, ki nam pripada, da bomo proletarci v duhu nacionalne edinosti predstavljali vse težnje in vso bit našega svobodnega naroda.

Zato načelno odklanjamo vsako dogovarjanje, vsako slepomišljenje z zastopniki podtalnih organizacij, ki ne delajo v korist naroda, nasprotno pripravljajo našo izkrvavitev in pri tem skušajo obogatiti na račun poštenih delavskih rok.

Vzgojiti hočemo pošten delavski rod. Nočemo še bolj poglobiti razrednega nasprotstva, ker se zavedamo, kakšne posledice bi to imelo za narod in državo na tej kritični zemljepisni točki Evrope, ki nam je rojstni kraj in domovina. Čez noč ne moremo spremeniti družabne gnilobe. Zgodovinska dejstva so nam v poduk, naša zgodovina v opomin. Tudi mi hočemo lepšo bodočnost, tudi mi smo za socializacijo produktivnih sredstev. Po pameti in čuvstvu bomo na tem delali vztrajno in pošteno.

Čeprav smo socialisti, se ne bomo borili za odpravo zasebne lastnine, ker smatramo, da malega človeka, delavca, kmeta in obrtnika zasebna, z muko in pošteno pridobljena lastnina vzpodbuja in vzdržuje na človeka primerni stopnji.

Dobro vemo, vsak dan ponovno doživljamo, kaj je delavski boj in delavčeva korist in tudi, kaj je smisel življenja. Naše sredstvo je boj, mirnejše in prijetnejše življenje je naš cilj. Zato se bomo borili in požrtvovalno vztrajali zaradi nas in naših otrok, dokler ne bomo cilja dosegli.

Kdor je z nami, ta se bori za dobri socialni položaj delavstva, ta bo tudi proti vsakemu razrednemu sovraštvu, ki nujno vodi do prelivanja krvi, od česar bi imel koristi samo tuji kapital, ne pa mi — proletarci.

Naša pot je razvojna. Ko bomo dvignili svojo delavsko zavest in čast do one višine, ki nam pripada, bomo cilj dosegli in naša zmaga bo trajna.

Zato kličemo vsi mladi nacionalno socialistični delavci vse, ki so z nami enih misli v borbo. Naša pota so ravna, naša načela jasna. Kdor je proti nam, se bo prepozno kesal. Bodoči družabni ustroj, za katerega se borimo, jih bo izločil.

Nad delavskimi revirji naj zaplapolata zastava borbe, zastava pogumnih delavcev, naša nacionalna trobojnica, ki je znamenje prebujajoče se delavske moči in naše končne zmage.

Lajner.

Domovina je njiva, na kateri žanjemo to, kar so sejali naši predniki in sejemo za svoje potomce . . .

10. X. 1920

Pred šestnajstimi leti smo Slovenci izgubili pod nezaslišanim terorjem izvedeni plebiscit na Slovenskem Koroškem. Ko obhajamo ta žalostni dogodek iz naše novejši zgodovine, ki nam je od našega telesa odtrgal nekdanje slovensko središče, še sedaj slovensko, izjavljamo delavci, da nikdar ne bomo pozabili svojih koroških rojakov in njihovih pravic do svobodnega življenja

Gibanje delavstva KID.

Delavstvo, organizirano v podružnicah Narodne strokovne zveze na Jesenicah in na Javorniku razmotri va o položaju, ki je nastal za delavstvo po odgovoru KID na kumulativno vlogo jeseniških in javorniških delavskih organizacij, ki je v 20 točkah izrazila zahteve delavstva napram podjetju. Organizacije NSZ so v tem gibanju stalno podčrtavale upravičenost delavskih zahtev, na drugi strani pa tudi z vedno resnejšim poudarkom zahtevale, da morajo borbo za izboljšanje položaja delavstva voditi le zakonite delavske strokovne organizacije. To svoje stališče smo brez ovinkov in brez strahu povedali tako delavstvu, kakor tudi podjetju in javnosti. Danes nas veseli samo, da je bilo naše tozadevno stališče glede taktike popolnoma pravilno. Žalostno dejstvo je, kako borbe delavstva končujejo z neuspehi, ako jih vodijo prikriti ali neprikriti osebe, ki stojijo izve organizacij. Zadnje izkušnje nas ponovno potrjujejo v prepričanju, da morajo biti borbe delavstva dobro premišljene in smejo biti samo v rokah najresnejših ljudi. Mi se zavedamo, da delavstvo ne sme voditi borb, ki zahtevajo samo žrtve, ne kažejo pa izgledov na uspeh. Prepričani smo, da bi gibanje tekstilnega delavstva rodilo pozitivnejše uspehe, ako bi se pri njem uveljavile težnje organizacij. Delavske strokovne organizacije so v delavskem pokretu najjačje bojno sredstvo, ki nikdar ne more odpovedati. Prepričani smo, da morajo uspehi biti zagotovljeni le takrat, ako podjetja vidijo, da imajo opravka z dobro organizirano in disciplinirano armado delavstva.

Podružnici NSZ na Jesenicah in na Javorniku sta videli, da v delavsko gibanje posegajo tuji elementi, ki izven organizacij in tudi preko organizacij skušajo doseči svoje cilje. Mi smo v tem brezvestnem početju videli za delavske interese veliko in nepopravljivo nevarnost. Zato smo v odprtem pismu na delavstvo, ki je izšlo v »Delu« z dne 15. septembra 1936, brez ovinkov svarili delavstvo pred tem početjem in poudarili svoje stališče. To našo odkrito besedo nam nekateri zamerjajo ter se poslužujejo raznih načinov, kako bi oblatili našo organizacijo in oslabili njeno borbenost. Neprestana podtikanja naši organizaciji so na dnevnem redu. Oni, katerim realen delavski strokovni pokret ni pri srcu, se trudijo, kako bi zopet mogli skaliti vodo, da bi iz nje lovili ribice. Čudimo se samo, da ostale delavske strokovne organizacije ne najdejo poguma, da bi napravile konec rovarjenju takih brezvestnežev, ki se skrivajo tudi pod plaščem organizacij. Kdor naše gibanje resno opazuje, bo priznal, da ima to gibanje udarno moč in vzbuja pozornost pri vseh onih, ki vedo, kako se morajo voditi borbe za delavske koristi. Najboljši dokaz za to je dejstvo, da naše vrste razveseljuje naraščajo. To dejstvo dokazuje, da med delavstvom prevladuje zdrav razum in pametno gledanje na položaj. Prav nič nas ne motijo trditve in podtikanja, da smo v službi kapitala, da ogrožamo delavske interese, ker pač vsa na-

ša dejanja in nehanja govore nasprotno. Neizpodbitne dokaze za to pa bo nudila tudi bližnja bodočnost.

Poudarili smo, da nas odgovor KID na našo skupno vlogo ni zadovoljil. Toda priznali smo tudi, da je podjetje s svojim odgovorom na nekatere točke pokazalo dobro voljo. Storili bomo vse, da ne ostane samo pri tej dobri volji. Naš trud gre trenutno za tem, da se uresniči vse ono, kar je podjetje pripravljeno storiti, kot je izjavilo v svojem odgovoru. Pri tem nikakor ne bomo spustili iz vida potrebe, da podjetje prepričamo, da so tudi ostale točke naše vloge utemeljene, prav posebno pa nekatere izmed njih. Naše delo je pozitivno, ker se ne izgublja v praznem besedičenju in v brezpomembnem zabavljanju. Imamo ponosno zavest, da smo za mnogo stvari dali inicijativo mi in se prav dobro zavedamo, da smo za realizacijo teh zahtev moralno tudi mi odgovorni. Posebno nam je pri srcu kovinarska šola ali dom za vajence, veliko važnost polagamo na stanovanjsko akcijo, na higijenično ureditev v obratih, na pravilno ureditev delovnega časa, na zaščito bolehnih delavcev in pa tudi na zagotovitev materialnega obstoja ponesrečenih delavcev. Podjetje mora pristopiti k organizaciji prodajalnice živil, da na ta način vsaj deloma korigira naše prejemke. Z vso resnostjo podčrtavamo, da so nekatere kategorije delavstva preslabo plačane in polagamo podjetju na srce, da to vprašanje prouči, ker bo spoznalo, da je negativno stališče podjetja pri tem vprašanju nepravilno. Dobro vemo, da so naši socialni interesi v prvi vrsti zaščiteni z dobrim gospodarskim razvojem podjetja samega. Gospodarski napredek podjetja nam leži pri srcu. Nikakor nočemo biti napram podjetju neprijateljsko ali sovražno razpoloženi; v gestah podjetja, ki kažejo napram našim zahtevam dobro voljo, vidimo njegovo prizadevanje, da tudi med delavstvom ohrani prepotrebno ugodno razpoloženje napram podjetju. Podjetje ima veliko možnosti, da to razpoloženje dviga. V vsakem podjetju mora naravno vladati disciplina, toda ta disciplina mora biti za vse nameščence in delavstvo brez izjeme enaka. Z disciplino nima ničesar skupnega surovo in neprijateljsko ter netovariško ponašanje gotovih oseb, zlasti ako so te osebe po svojem položaju dolžne, da upoštevajo tudi psiho delavcev. Prav bo, ako podjetje s krepko roko poseže vmes, ter vse stori, da bodo delavnice KID prijetno bivališče, v katerih vlada mehko srca, uvidevna pamet ter trezno presojanje dejanj in nehanj vsakega posameznega delavca. Nihče v tovarni ne sme biti suženj, nihče pa tudi ne absoluten gospod. Skrivnost napredka podjetja leži v skladni duševni harmoniji vseh, ki ustvarjajo pogoje za njegov napredek. Ponovno smo povedali, da mora podjetje najti tudi druge prilike, ne samo kakor mu jih dajejo vloge delavstva, da je v stalnem stiku z delavstvom, ki naj bo v vseh važnih vprašanjih gospodarstva podjetja objektivno poučeno. Podjetje je z nami vred last naroda;

ako se samo tega zaveda, potem ne bo težko ustvariti najidealnejši socialni mir. Ne smemo tajiti, da so v podjetjih KID tudi osebe, ki so sposobne, da tak socialni mir ustvarijo in tako vzamejo iz rok orožje vsem onim, ki s podtalnim rovarjenjem hočejo vse kaj drugega, kakor koristi delavstva in podjetja.

Narodno delavstvo v našem obmejnem kotu je na krepkem pohodu. Nas vodi najidealnejši narodni in socialni program. Za obrambo tega programa bomo najodločneje nastopili proti vsem škodljivcem delavstva, ki s svojim nezrelim jezikanjem slabe delavske zavesti, njegov čut solidarnosti in pa tudi čut odgovornosti napram sebi in družinam. Še enkrat povemo:

Na Jesenicah in Javorniku niso ugodna tla za seme, ki ga sejejo naši narodni in državni nasprotniki, pa četudi to seme pljujejo jeziki, ki se gibljejo med nami!

Zopet težak udarec za delavstvo

Zakon o zavarovanju delavcev priznava zavarovanim osebam v primeru bolezni podporo v naravi in v gotovini za dobo pol leta. Pod gotovimi pogoji more biti ta doba podaljšana na eno leto. Nobenega dvoma ni, da je polletna podpora doba v bolniškem zavarovanju prekratka, zlasti za resnejše, dolgotrajnejše obolenje. Polletna podpora doba je prekratka zlasti dotlej, dokler ni uvedeno zavarovanje za primer onemoglosti. Po dosežaj veljavnih predpisih je delavstvo v Sloveniji in tudi po nekaterih drugih pokrajinah države moglo podpore v primeru bolezni uživati vse leto. Tozadevne izdatke so zavarovalne ustanove krile z rednimi dohodki. Ravnateljstvo Osrednjega urada za zavarovanje delavcev je na svoji zadnji seji odredilo, da zavarovalne ustanove tozadevnih izdatkov ne smejo več kriti iz rednih dohodkov, temveč samo iz sredstev rezervnih fondov ali pa iz sredstev likvidacijske imovine, ki izvira iz likvidacije nosilcev bolniškega zavarovanja pred letom 1922. Ta sklep pomeni, da večina zavarovalnih ustanov ne bo mogla več priznavati zavarovalnih dajatev preko polletne podporne dobe, kajti zavarovalne ustanove nimajo likvidacijske imovine ali pa v zelo neznatnem obsegu, tudi rezervni fondi ne dosegajo višine, ki bi dopuščala kritje tozadevnih izdatkov iz teh fondov. Zavarovano delavstvo bo zato uživalo dajatve samo pol leta, odnosno preko enega leta samo tako dolgo, dokler ne bo izčrpana likvidacijska imovina. To se bo pa zgodilo še pred potekom enega leta. Nam se tozadevni sklep ravnateljstva Osrednjega urada ne zdi socialen in tudi ne finančno utemeljen. Praktično bo ta sklep imel za posledico, da bodo zavarovalne ustanove svoja poslovanja iz naslova rednih dajatev zaključile s prebitkom. Ta prebitek pa se bo uporabil za kritje primanjkljaja pri pasivnih nosilcih zavarovanja. Slovenski zavarovanci utrpel pri tem dvojno škodo: skrajšanje podporne dobe na pol leta in zvišanje udeležbe na kritju deficita pasivnih nosilcev zavarovanja.

Opozorilo zaupnikom in članom na Jesenicah

Obveščamo Vas, da so Vam na razpolago strokovne knjige, ki jih dobite brezplačno v študij. Ker je nastopila že nova sezona, Vas vabimo, da posetite našo knjižnico v pisarni NSZ na Jesenicah. Knjižnica je v pretekli sezoni prav dobro uspevala in je kljub temu, da še ni zelo znana med publiko, pridobila že takoj v začetku veliko število rednih čitateljev. Vsi so bili zelo zadovoljni in so lahko izbirali knjige po želji, ker ima naša zaloga dovolj lepih in poučnih knjig ter raznih romanov, potopisov, življenjskih opisov i. t. d., ki nudijo delavstvu za nizko ceno razvedrila, zabave in dobrih naukov. — Knjižnica je odprta ob petkih od 7. do 9. ure zvečer in ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne.

Solidarnost čevljarških pomočnikov v Žireh

Val gospodarske krize je zajel prav vse panoge privatne obrti, trgovine in industrije. Nastal je zastoj v stavbarstvu, najbolj od vseh industrij in obrti pa je prizadeta čevljarška obrt. Industrializacija čevljarške obrti in izredno učinkovita konkurenca »Bate« je upropastila čevljarško obrt v toliki meri, da lahko govorimo o njenem propadu. Nekdaj cvetoče delavnice so danes izginile s površja; njih lastniki si iščejo zaslužka kjerkoli, samo ne v svoji obrti.

Težko krizo preživlja tudi žirovski kot, saj je tam večina prebivalstva navezana na že tradicionalno čevljarško obrt. Skoraj ni hiše v Poljanski dolini, ki ne bi imela hranitelja — čevljarja.

Mnogo se je poskušalo, da bi se obdržala nekdanja tako cvetoča čevljarška obrt na dostojni višini, vendar se je to le deloma posrečilo. Za take poskuse manjka denarja, a tega zaradi brezposelnosti in slabih plač ni mogoče dobiti.

Navzlic vsej krizi je vendar ostalo nekaj podjetij, ki dajejo kruha okoli 120 čevljarškim pomočnikom, seveda pa se morajo boriti z veliko konkurenco na prodajnem trgu. Ta podjetja drži pokonci samo stari sloves solidnosti ročnih izdelkov, ker prebivalstvo še mnogo da na ročno delo in je nasprotnik papirnatih vložkov in podplatov industrijske proizvodnje.

Ob teh težavah, s katerimi se bori solidna čevljarška obrt, so čevljarški pomočniki uvideli, da ravno radi konkurence na trgu njihove mezde z dneva v dan propadajo.

Uvideli so, da gre medsebojna konkurenca v čevljarški obrti večinoma v breme njihovih mezd. Dnevni zaslužek čevljarških pomočnikov je ponekod padel tako nizko, da o kakem človeka dostojnem preživljanju ne bo več govora, ako se pravočasno ne prepreči grozeča propast.

Spoznali so, da je v samopomoči edini izhod in uvideli nujno potrebo strokovne organizacije.

Pričelo se je organiziranje čevljarških pomočnikov v naši organizaciji in v Jugoslovanski strokovni zvezi. Obe organizaciji sta se združili k skupnemu delu za obrambo pravic čevljarških pomočnikov. Uspeh tega dela ni izostal.

Prva pogajanja, ki sta jih sklicali obe organizaciji, niso rodila uspeha, deloma radi neuvidevnosti in pa radi načelnega odpora službodajalcev, ki se niso mogli vziveti v to, da posegata dve ljubljanski organizaciji v patrijarhalno razmerje in tradicionalen mir v Žirovskem kotu. Saj je prvič v zgodovini čevljarškega razvoja v Žireh organizirana enota kot en mož nastopila za obrambo pravic čevljarških pomočnikov in njihovih družin.

Solidarnost organiziranega članstva je dosegla višek tisti trenutek, ko je soglasno sklenilo, da se za dosego svojih upravičenih zahtev posluži v strokovnem boju najskrajnejšega sredstva — stavke. Dne 21. septembra so čevljarški pomočniki ustavili delo, hoteč s tem pokazati svojo trdno voljo, da ubranijo svoj stan pred poginom.

Že dne 23. septembra so se pričela ponovna pogajanja, ki so se 24. septembra nadaljevala in zaključila z uspehom.

Dosegel se je delovni sporazum s podjetji: Zajec Ivan, Gantar Anton, Maček Jože, Čevljarška zadruga, Zadruga »Sora«, Postolarska zadruga in Čizmarska zadruga.

Tarifno podlago za določitev akordnih mezd je tvorila tarifa trdke Zajec Ivan. Celotni tarifni sistem temelji na principu minimalne mezde 3.50 do 4 Din na uro.

Za posle, za katere čevljarški pomočniki niso udelani, se plačuje z minimalno mezdo 3.50 do 4 Din na uro.

Kdor je imel prej višjo plačo kakor bi jo prejemal na temelju sporazuma, obdrži svojo dosedanje plačo.

Delovni čas se je določil v popolnem sporazumu na 10 ur dnevno, kar dokazuje, da zastopniki delavcev in zaupniki niso imeli prav nikakih agresivnih namenov in so svoje zahteve izražali z največjo dostojnostjo in obzirnostjo, upoštevajoč težko stanje podjetnika, kjer ima čevljarški pomočnik svoj borni zaslužek.

Glede sprejemanja in odpuščanja delavcev se uveljavljajo zakonita določila obrtnega zakona. Le pri pomanjkanju dela, ki ima za posledico odpust iz službe, se mora odpust izvršiti prvenstveno s skrajšanjem delovnega časa in dni, ako je to tehnično izvedljivo; ako ne, se mora odpust izvršiti tako, da ima prednost do dela socialno šibkejši.

Ta točka je vzbudila mnogo pomislekov in nezaupanja od strani službodajalcev, ki so v tej postavki videli neko past za svoje interese. Ker smo pa ponovno izjavljali, da smo prišli na pogajanja brez pasti, z vrdim čelom, poštenostjo in najboljšo voljo, je končno prišlo v tej točki do sporazuma. Upamo, da nam podjetniki danes verjamejo, da smo imeli poštene namene.

Posrečilo se je udeležiti tudi deputatne dajatve tako, da dobi vsak delavec ali delavka letno po dva para čevljev po lastni izbiri za polovično ceno, vsak družinski član, ki živi z delavcem v skupnem gospodinjstvu, po 1 par čevljev letno z 20 odst. popustom.

Obratnim zaupnikom se prizna popolna veljava; kjer jih še ni, se takoj sporazumno izvolijo.

Delavstvo je ta sporazum na sestanku soglasno odobrilo in sklenilo, da se dne 25. septembra vrne na delo.

S tem je bil zaključen tridnevni boj s stavko in zaključen tudi sporazum, ki bo blagodejno vplival na mirne odnose med delavstvom in podjetniki.

Ako pogledamo dosežene uspehe in razmere, ki so vladale pred tem sporazumom, vidimo, da smo na eni strani zadovoljili skromne zahteve delavstva, na drugi strani pa smo dokazali tudi podjetnikom, da ne sme biti ravno delavec vedno in povsod prikrajšan. S svojimi skromnimi zahtevami smo upoštevali težak položaj, s katerim se bori čevljarška obrt in z doseženimi uspehi nismo niti najmanj ogrožali obstoj ene ali druge

ge trdke. Šlo je predvsem za sistem izenačenja odškodnin in zaslužka pri obstoječih podjetjih, šlo je za to, da se ne bo izvajala medsebojna konkurenca na škodo in v breme delavskih mezd. To se je z organiziranim nastopom posrečilo.

Nauk, ki sledi iz tega mezdnege gibanja, je dokaz, kaj lahko delavci dosežejo na miren način in z zakonitimi sredstvi, ako je kompaktno organizirano. Ta možat in dostojen stoodstotni nastop naj bo za vzgled vsem tistim, ki mislijo, da se morejo brez organizacije in organiziranih voditi uspešna mezdna gibanja.

Iz tega naj se uče tudi podjetniki, da danes ni mogoče samovoljno ravnati preko pristanka prizadetih delavcev.

Ob koncu tega razmotrivanja naj ponovno poudarimo, da smo vzgojna organizacija, da imamo pred očmi tudi razmah in uspeh podjetij. Vemo, da je treba ščititi tudi podjetja, ker je od uspevanja podjetja odvisna eksistenca našega delavstva.

To naj razumejo vsi tisti, ki smatrajo, da je čezmerno izkoriščanje delavstva dopustno navzlic vsej zaščiti zakonodaji. Strokovne organizacije čuvajo nad koristmi delavstva. Solidarnost delavstva je pa tista gonilna sila, ki ima uspehe, ako so zahteve poštene in upravičene.

Žirovskemu delavstvu sporočamo naslednje:

Borba je z uspehom končana. Nočemo trditi, da je kdo v tej borbi premagan. A tudi naša zmaga ne bo popolna, če ne bodo pazljivo nadaljevali z delom v naši strokovni organizaciji, ker bo treba še mnogo truda, da bodo doseženi uspehi trajni in neokrnjeni.

Oklenite se še trdneje svoje organizacije in skrbite, da bo stoodstotno organizirano delavstvo kos težkim nalogam in da bo zmožno čuvati pridobljene uspehe in korakati novim uspehom nasproti.

Istočasno pa želimo, da bi solidnost in sloves ročnega čevljarškega dela pridobila čim več odjemalcev in propagatorjev, da bo Poljanska dolina z Žirovskim kotom zaživela boljše in lepše gospodarsko življenje.

Želimo, da bi bil prvi zgodovinski korak strokovno organiziranega delavstva začetek nove dobe, podviga in sreče za žirovski kot. (R-K)

Zavarovanje za starost in onemoglost

Minister za socialno politiko gospod. Cvetković je v zadnjem času na več zborovanjih naznanil, da ministrstvo resno dela na ureditvi zavarovanja za primer starosti in onemoglosti. To zavarovanje bi po zakonu o zavarovanju delavcev moralo stopiti v veljavo že leta 1925., pa je bilo odlagano iz leta v leto. Vsa prizadevanja delavskih strokovnih organizacij za uvedbo tega zavarovanja so bila brezuspešna. Ako bi zavarovanje stopilo v veljavo leta 1925., t. j. v času ugodne gospodarske konjunkturo, bi danes po 10 letih marsikak delavec mogel dobiti že starostno rento, kar bi gotovo olajšalo brezposelnost. Posebno važen je problem zlasti za tekstilno delavstvo in za vse one industrije, ki so v rokah tujega kapitala, ker ta podjetja na račun pomanjkanja teh panog zavarovanja izkazujejo ugodnejšo bilanco v svojo korist. Zato je invalidno in starostno zavarovanje tudi del našega nacionalnega problema.

Pričakujemo, da gospodarske korporacije ministrstvu ne bodo delale ovir in da so sedanjo situacijo prav razumele ter da bodo brez pomislekov na uvedbo tega zavarovanja pristale. Ureditve starostnega in invalidnega zavarovanja spada k ukrepom, ki naj utrdijo socialni mir v našem gospodarskem življenju. Nobenega zadržka ni, da to zavarovanje z novim letom v polnem obsegu stopi v veljavo, da tako zadostimo svojim

socijalnim dolžnostim napram narodu in tudi svojim mednarodnim obveznostim. Delavstvo upravičeno pričakuje, da bodo odločilni činitelji vse storili, da se ta stvar ne bo zopet zavlačevala ali pa bo morda celo padla v pozabljenje.

Pogajanja v Vevčah

Prvega septembra t. l. je vodstvo Združenih papirnic Vevče-Goričane-Medvode odpovedalo staro kolektivno pogodbo. Vse tri strokovne organizacije in obratni zaupniki so nato skupno z vodstvom papirnice pristopili k pogajanju za sklenitev nove kolektivne pogodbe. Odpoved je vznemirjajoče vplivala na dobro organizirano tovarniško delavstvo, posebno ker so časi taki, da se delavstvo boji za svoje dosedanje pravice. Pogajanja so se doslej vršila v papirnici v Vevčah pod vodstvom predstavnika tovarne g. dr. Pavlina in se jih je udeleževal tudi zastopnik Delavske zbornice.

Odslej pa se bodo pogajanja nadaljevala na željo tovarne in s pristankom delavskih zastopnikov na nevtralnih tleh pod vodstvom sreskega načelnika v zbornici TOI v Ljubljani. To se je zgodilo zaradi tega, ker se je delavstvo zbiralo pred tovarno, nezadovoljno radi nenapredovanja pogajanj, čeprav velja stara pogodba do 1. decembra. Sedaj je bilo sporazumno sprejeto, da se na splošno željo pogajanja pospešijo tako, da bi odpadla negotovost in nemir, ki sedaj vladata v delavskih vrstah. Delavstvo je disciplinirano in se zaveda, da je

strokovno izobraženo in vzgojeno, ker že trije rodovi delajo v tem podjetju. Do sedaj so pogajanja potekala naslednje:

Vsak torek in petek so se delavski zastopniki zbrali s predstavniki papirnice v Vevčah, kjer so podrobno obravnavali posamezne točke splošnega dela kolektivne pogodbe. Delavski zastopniki so znali dobro utemeljevati želje delavstva. S strani vodstva tovarne ni bilo pri splošnem delu mnogo oporekanja. Radi plodnejšega dela je delavstvo izrazilo željo, da naj vodstvo, ki je kolektivno pogodbo odpovedalo, stavi tudi predlog za sestavo nove kolektivne pogodbe. To se je zgodilo. Nato so zastopniki delavstva predložili svoj protipredlog, nakar so bila pogajanja v Vevčah končana in se bodo nadaljevala v Ljubljani. Po izjavi vodstva je spor v glavnem radi težav papirnice, ki jih povzroča predvsem neugodni zemljepisni položaj na severu države, ko je njen glavni trg na jugu in more zato konkurirati drugim papirnicam mnogo teže, če ne zniža za gotov odstotek delavskih plač. Pretijo tudi redukcije osobja. Trenotna razburjenost, ki je dosegla svoj višek pretekli teden, se je podelila, ko so zbranemu delavstvu zastopniki organizacij razložili svoje stališče. Delavstvo je kot en mož s svojimi predstavniki in je sklenilo voditi borbo za upravičene interese združeno za Vevče in Goričane. Če bi imelo tekstilno delavstvo tako delavsko zavest in strokovno izobrazbo, kot so jo pokazali delavci v papirnici, bi se ne odrezalo tako slabo. Seveda izgleda, da so predstavniki papirnice, ki so dali doslej dokaj urejeno delovno razmerje, bliže delavstvu, kot v tekstilni industriji. Nadaljevanje pogajanj bo pokazalo, kakšno kolektivno pogodbo bomo dobili, ker bo med obema predlogoma moralo priti do zblizanja. Bati se je kljub vsemu, da bi tak poskus zniževanja mezd, ki grozi od tekstilne stavke dalje, slabo vplival na ustroj delavske psihe, ki je že sedaj svojevrstna in onim, ki delavstva ne poznajo, povsem tuja. Delavstvo se bori le za svoj obstoj in za obstoj svojih družin. Industriji pa obratno tudi ne bo koristilo, če bo delavstvo nezadovoljno hodilo na delo. Upajmo, da bo delavstvu uspelo prepričati zastopnike papirne industrije in da kolektivna pogodba ne bo delavstva razočarala v splošnem delu niti pri plačah.

Prosvetni odsek NSZ

Kakor vsako zimo, pripravlja prosvetni odsek NSZ tudi v letošnji sezoni ciklus predavanj, na kar svoje članstvo že sedaj opozarja. Program teh predavanj objavimo v prihodnji številki našega lista. Naš prosvetni odsek pa nima samo naloge prirejanja predavanj. Potrebne so nam še obsežnejše kulturne akcije. Glasba, petje, šah, družabne prireditve, razne sportne panoge nam nudijo najširše polje za udejstvovanje, saj to ni samo naša kulturna, ampak življenjska potreba. Zavedajmo se, da bomo tem več veljali, čim bolj bomo izobraženi in tem uspešnejša bo borba za dosego naših življenjskih pravic.

Da uresniči te nove naloge, ki si jih je zadal prosvetni odsek, je sklenil P. O., da se odsek reorganizira in njegovo delovanje razširi. V

Na tej živahni seji je razpravljala prosvetni odsek NSZ o delu, ki ga hoče razviti v zimski sezoni. Odločili smo se razviti vsestransko delavnost. Da bi v tem uspeli, je sklenil Prosvetni odsek delo porazdeliti na odbornike, ki bodo vodili posamezne odseke.

Vodstvo predavateljskega odseka je prevzel tov. Žerjal Drago, ki ima nalogo, da poskrbi za aktualna predavanja iz sodobnih vprašanj, kar bo gotovo zanimalo naše članstvo.

Na čelo strokovno izobraževalnega odseka je bil postavljen tov. Žmavec Pavel.

Vodstvo tamburaškega odseka, ki je doslej pokazal precejšnjo aktivnost, je prevzel tov. Vozelj Milan.

Organizacijo pevskega odseka, s katerim smo se že lansko leto ponašali, je prevzel tov. Galjot Simon.

Na splošno željo pa hočemo uvesti v delavske vrste sistematično propagando za šah in smo poverili vodstvo odseka tov. Juvanu Francetu, vodstvo športnega delovanja pa je prevzel tov. Wisiak Engelbert.

IZ CENTRALE

Pred sezono notranjega društvenega delovanja

Z jesenjo je nastopil čas društvenega dela.

Podružnični funkcionarji imajo dolžnost, da dolge jesenske in zimske večere posvetijo svoji organizaciji.

Treba je sklicati seje, pregledati dosedanje delo, odpraviti pomanjkljivosti, predvsem pa je treba poživiti družabno življenje s sestanki in drugimi prireditvami.

Preglejte svoje organizirane vrste, učvrstite njih moralno silo s stro-

Na prihodnji seji bomo osnovali še dramatični odsek. Pozivamo vse tovariše in prijatelje našega pokreta, da se javijo Centralnemu prosvetnemu odseku NSZ za sodelovanje. Vsak naj stopi na svoje mesto, vsi smo poklicani, da delamo v korist delavskih vrst!

kovnim delom in pomnožite kader narodno socijalnih borcev, ker prihaja odgovorni čas, čas velikih nalog, ki jih bomo mogli rešiti le, ako bomo idejno organizirani in disciplinirani!

Čas mezdnih gibanj še ni prekinjen, veliko imamo še dela, ne držimo križem rok!

Močni in strokovno zavedni moramo varovati pridobljene uspehe, sicer jih moremo izgubiti.

Zato vsi na delo!

IZ PODRUŽNIC

ČLANOM LJUBLJANSKE PODRUŽNICE

Tovariši in tovarišice! Stojimo na pragu nove sezone in novega dela, zato prosimo vse stanovsko zavedne delavce, da v strnjenih vrstah stopajo novim dogodkom nasproti.

Tovariši! Ne dajte se begati od naših nasprotnikov, ki operirajo z vsemi mogočimi frazami, da bi omajali Vašo nacionalno zavest! Pogumno, brez oklevanja stopite v borbo! Dovolj smo bili teptani; bliža se čas, ko bomo tudi mi soodločali o naših življenjskih vprašanjih.

Na zadnji seji naše podružnice je odbor sprejel okrožnico, s katero smo opozorili člane, ki so v zaostanku s članarino, na njihovo dolžnost.

KRANJ.

Naša podružnica je pričela z agilnim društvenim delom. Vrste novo-organiziranih članov se množijo.

V nedeljo, dne 4. oktobra smo imeli dobro obiskan društveni sestanek v Narodnem domu, na katerem je poročal naš novi strokovni tajnik. V tehtnem izvajanju se je dotaknil vseh aktualnih problemov strokovnega gibanja in navzoči tovariši so mu sledili z velikim zanimanjem in odobravanjem.

V nedeljo, dne 11. oktobra smo imeli že drugi dobro obiskani članski sestanek, na katerem je poročal delegat centrale tov. Rupnik. Govoril je o posledicah nediscipliniranosti v zadnji stavki in prepričeval, da more zmagovati le disciplinirana solidarnost in strokovna naobrazženost. To je zlasti pokazal primer stavke čevljarjskih pomočnikov v Žireh, kjer je mezdno gibanje pokazalo velik uspeh.

Oba sestanka je vodil društveni predsednik tov. Mlinar, ki hoče z rednimi sestanki pripomoči k pravilni orijentaciji tekstilnega delavstva.

MEDVODE.

Naši zaupniki imajo polne roke dela. Ker so Združene papirnice odpovedale kolektivno pogodbo, potekajo pogajanja za sklenitev nove pogodbe zelo počasi in še ne vidimo ugodnega zaključka.

Istočasno vodi podružnica mezdno gibanje delavstva v tovarni Medič-Zankl, ki je 100 odstotno organizirano v NSZ. Tudi ta pogajanja za sklenitev prve kolektivne pogodbe in za priznanje zaupnikov so še v teku in upamo, da jih bomo srečno dovršili. O uspehu poročamo morda že prihodnjič. Naša podružnica se, številčno množi, kar ni majhna zasluga društvenih funkcionarjev s tov. Ovnom na čelu. Tudi v Medvodah se je vršil članski sestanek, ki je še bolj utrdil naše disciplinirane vrste.

MARIBOR.

Po daljšem mrtvilu se je podružnično življenje poživilo. Novi odbor,

Mahnič, nam je porok, da bomo z iskrenim in vztrajnim delom kos nalogam, ki nas čakajo.

Naš narodni in socijalni program bode marsikoga v oči in v narodnih mlačnežih in anacijonalnih marksistih imamo hude sovražnike.

Mi gremo preko njih zavedajoč se, da bo narodno delavstvo znalo delati za narodni dvig Maribora in njegove okolice in istočasno za socijalni preporod in napredek narodnih delavskih mas.

HRASTNIK.

Žalostno je v trboveljskih revirjih. Delo stoji, praznuje se, nobena kolektivna pogodba ne pripomore k zasluzku.

Tudi pri nas se je vršil članski sestanek, ki se ga je udeležil novi strokovni tajnik. Po poročilu se je v ostri debati marsikaj razčistilo, kar bo moglo biti za podlago novemu delu in potrebnim spremembam. Tovariši bodo šli nanovo v boj. Kljub vsem težavam in nezadovoljstvu iz preteklosti hočejo dokazati, da so poleg kovinarjev rudarji najboljši del našega delavstva.

Sestanek je vodil tovariš Draksler; prisostvoval mu je in živahno posegal v debato naš predsednik iz Trbovelj tov. Štruc.

RIBNICA.

Iz naše ribniške doline javljamo, da smo osnovali pripravljalni odbor NSZ na željo samih delavcev in si postavili za cilj ustanoviti v Ribnici delovno podružnico Narodne strokovne zveze. Pri nas to vsi vedo. Pove-mo pa to tudi potom našega glasila, da hočemo vse svoje delovanje v korist delavcev razviti do skrajnih možnosti in da bomo obstojali, dokler ne bomo dosegli svojega cilja. Osnovanje podružnice NSZ je pri nas kakor izgleda vzbudilo veliko nezadovoljstvo pri naših nasprotnikih, ki so nas napadli v glasilu najnovejše strokovne organizacije »Delavske fronte«. Na ta dopis hočemo odgovoriti s polnim podpisom, ne tako, kot je slo-ril dopisnik tega napada, ki se je skril pod uredništvo. Pisati pa napada ni mogel delavec iz delavskih vrst. Menimo, da je to preje napisal kak gospod, ki ga boli nacionalno delavsko gibanje. Ta gospod naj ve, da ni ustanovitev naše podružnice popolnoma odveč, kot on pravi, ampak, da je zelo potrebna. Tudi ni govoril resnice, bogve, kdo ga je informiral o položaju delavstva pri nas. Naše lesno delavstvo ne bo imelo škode od organizacije kakor on piše. Mi pravimo, da bo imelo delavstvo od organizacije le koristi. Kdo nam more podtikati, da nismo katoličani, da ne izpolnjujemo svojih dolžnosti? Tudi nismo prisiljeni ali orodje podjetnikov! Stopili smo v organizacijo vsi popolnoma svobodno, vsi smo se prostovoljno vpisali brez

kakega pritiska podjetnikov in bomo svobodno uravnavali svoje korake. Dovolj smo razsodni, da vemo in čutimo, v katero organizacijo spadamo. Ko nas napadate, da je imel kak prejšnji režim vso možnost pomagati delavcem v težkem času, smatramo, da bi mogli storiti to tudi sedanj in bodoči oblastniki. Nas pa ne zadene krivda, če ribniški delavci ne moremo delati zakonov. Borili se bomo pa vedno za izboljšanje delavskega položaja kot svobodni delavci, ki se zavedamo, da bo celoti boljše, če se bo delavcem dobro godilo. Ni nam treba že sedaj čestitati k našemu razvoju. Našo silo bodo čutili prav vsi, ko se bo lesno delavstvo spametovalo in v našem narodno socijalnem programu organiziralo. To je naš najbolj trden temelj in ne trhel, kakor pravite vi, ki ste vsi na lončenih nogah in vas delavstvo ne priznava. Že marsikateri vihar je šel skozi nacionalne in ostale delavske vrste v ribniški dolini, pa nas ni uklonil. Tovašega vetriča bo konec, gospod dopisnik »Delavske fronte«! Ne bo se vam posrečilo razbiti naših delavskih vrst! Vsak vaš napad nam je dobrodošel, da še zadnjim zaslepljencem odpira oči.

Našim tovarišem pa kličemo:

Podprite z vsemi močmi našo organizacijo, ki se bori za našo boljšo bodočnost in na katero smo ponosni vsi, ki smo njeni člani. Vsak je svoje sreče kovač pravi narodni pregovor. Tudi mi smo kovači naše organizacije. Kmalu se bo vršil ustanovni občni zbor, tedaj bo naša organizacija dograjena. Borbenost, disciplina, poštenost in legalnost, to so naša ge-

sla, ki si jih je postavila podružnica za delo na našem narodnem in socijalnem programu!

Rudarska kolektivna pogodba

Ker se kolektivna pogodba med delavstvom in TPD ni izvajala v polnem obsegu, so strokovne organizacije odpovedale kolektivno pogodbo. Nato so se vršila pogajanja med predstavniki strokovnih organizacij in TPD, ki jih je vodil rudarski glavar g. ing. Močnik in se je končno dosegel sporazum, da je rudarsko delavstvo dobilo kolektivno pogodbo, s katero sicer popolnoma ne soglaša, vendar jo pa smatra za boljšo od prejšnje.

Za osnutek te kolektivne pogodbe so se vršili veliki rudarski shodi v vseh revirjih, na katerih so poročali zastopniki vseh treh organizacij. Delavstvo je mirno in stvarno sledilo vsem govornikom in jim soglasno dalo pooblastilo, da lahko v njihovem imenu razpravljajo o novi kolektivni pogodbi. Pri razpravah sicer nismo mogli doseči v vseh točkah popolnega uspeha, vendar je zaznamovati delen napredek. Z doseženimi uspehi so strokovne organizacije stopile zopet pred rudarsko delavstvo, ki je na polnoštevilno obiskanih shodih to novo kolektivno pogodbo odobrilo, nakar je bila ta pogodba tudi podpisana.

Rudarsko delavstvo je s svojim zadržanjem dokazalo, da je trezno in preudarno in ni nasedlo agitaciji, da naj še pred razgovori za kolektivno pogodbo stopi v stavko. /

Olupki in oblanci

1. Dopis iz delavskega revirja. Poprej so bili pri nas na vodilnih mestih tujci. Niso nam bili prijazni, vendar so nam bili prijetnejši, ker so delavcem vsaj včasih priznali njihovo delo in so ravnali z nami kot z ljudmi. Sedaj pa imamo razen nekaj častnih izjem v obratih domačine, ki so sami ošabneži brez socijalnega čuta, ki poznajo samo sebe, z nami pa trdosrčno ravnajo. Najbolj žalostno pa je, da se rinejo povsod v ospredje nacionalnih organizacij in hočejo igrati prvo ulogo.

Ali bi vi mogli posredovati pri nacionalnih organizacijah, da bi jih te naučile srčne kulture in lepšega postopanja, ker se jih nacionalno delavstvo sramuje?

2. Manire v tovarni. — V neki tovarni se je pričelo gibanje. Tovarna ne spoštuje obstoječih zakonov. Predpostavljeni izražajo svoje nezadovoljstvo nad novim ponašanjem delavstva. Delegat iz centrale priporoča delavstvu vljudnost. Delavci so odgovorili: Mi smo vljudni, a oni nam niti na pozdrav ne odgovarjajo. V drugih tovarnah želi predpostavljeni delavcu dobro jutro, ko zjutraj stopi v obrat. Pri nas pa kot da je stopil bankir v hlev.

3. Strah delavca pred odpustom in higijena novih stavb. Zidarji delajo na stavbi v četrtem nadstropju. Pride tako, da mora iti po človeških potih. Koliba je spodaj na dvorišču. Redni delavec to opravi kmalu. Pri tem se boji srečati višjega, ker ga redno nahruli: »Ali že spet!« Delavec se zboji za svoj kruh. Brezposelnost je velika. V kamri so zato napravili poseben prostor, da se izognejo nadzorstva in bodoča sranka, ki se bo vselila v hišo, se bo lahko radovala svoje jedilne shrambe.

4. Takt. Na nekih pogajanjih je izjavil zastopnik industrije, ko je delavstvo prišlo radovedno v tovarno po informacije, da ne trpi nobenega pritiska in da radi tega njemu ne bo smel nihče zameriti, če bo tudi on usmeril osti svojih kopij proti delavstvu. Delavski zastopniki pri zeleni mizi se pri tem nišo nič premaknili.

5. Načela v praksi. Načela demokracije, človečanstva in sokolskega bratstva naj bi se na željo delavstva

uveljavljala ne samo v telovadnici, ampak tudi v tovarni, kjer se srečujeja Sokola-brata, višja obratna ali pisarniška moč in delavec s sokolskim znakom. To bi bila po pravilih dolžnost za vsakega Sokola. Žal, da ni tako. Ali že kdo opaža posledice?

6. Slovenci smo močni samo v opoziciji. To je posledica starega načina boja v Avstriji, ki se mu še zdaj nismo odpovedali. Kadar imamo pa kaj v rokah, takrat vzgajamo samo novo opozicijo.

7. Tako se dogaja. Pri pogajanjih za sestavo kolektivne pogodbe je zastopnik podjetja izjavil, da sploh ne more smatrati predlogov delavstva za zvišanje plač kot resne. Ali je moglo vzeti delavstvo za resne predloge podjetja za znižanje plač? Kje je logika?

8. Rakova pot. Delavstvu so dosedaj vsi politiki pridigali polnih 18 let o bogastvu Jugoslavije. Sedaj se je veter spremenil in smo postali na enkrat siromašni. Komu se je to posrečilo napraviti v 18. letih.

9. Kolektivna pogodba v tekstilni industriji. Po paragrafu 219. obrtnega zakona bo delavec obdržal pravico do urne mezde za največ en dan za slučaj poroda v svoji družini, ako je delavčeva prisotnost neobhodno potrebna. Kako bo moral dokazati delavec svojo neobhodno potrebnost?

10. Visoke ideje. Med tekstilno stavko je neki agitator v vlaku propagiral nov družabni sistem življenja na Slovenskem. Po obširni debati je smatral, da bi pri nas idealno živeli, če bi z ozirom na življenjske pogoje spremenili Slovenijo v živinorejski kolhoz. — Če bi vsi Slovenci spadali v vrsto rogate živine, bi bila to idealna rešitev za tako agitatorsko tele in njegove poslušalce.

11. Kdo lahko postane zaslužen za narod? Kdor bo dokazal, da industrija rajši dela v izgubo, samo zato, ker iz usmiljenosti do delavstva noče zapreti obrata.

12. Kdaj bo delavec močan faktor? Kadar bo dosegel, da ne bo služil stroju, ampak bo upravljal stroj za napredek človeštva.

13. Kaj so olupki in oblanci? — Olupki in oblanci so vse tisto, kar se še lahko pove.